

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η συμβολή της ΟΚΕ στη χάραξη των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2002»

(2002/C 125/12)

Στις 29 Νοεμβρίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με το ανωτέρω θέμα.

Το τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Φεβρουαρίου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Konitzer.

Κατά την 389η σύνοδο ολομέλειας, της 20ής και 21ης Μαρτίου 2002 (συνεδρίαση της 20ής Μαρτίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σκοπός της γνωμοδότησης πρωτοβουλίας της ΟΚΕ

Στόχος της γνωμοδότησης είναι:

- να προσφέρει τη βάση για την επεξεργασία των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών για το 2002 από την Επιτροπή και το Συμβούλιο·
- να συμβάλει στην ανάπτυξη της δημόσιας συζήτησης που διεξάγεται σχετικά με τον συντονισμό και το περιεχόμενο των οικονομικών πολιτικών σε κοινοτικό επίπεδο·
- να προωθήσει την συζήτηση που διεξάγεται μεταξύ των οργανώσεων και κοινωνικοοικονομικών ομάδων που εκπροσωπούνται στην ΟΚΕ.

2. Οι ισχυρούς διαδικασίες συντονισμού της οικονομικής πολιτικής και η αναγκαιότητα περαιτέρω ανάπτυξής τους και ορθολογισμού τους

2.1. Η φιλοσοφία της Συνθήκης του Μάαστριχτ

Το κεφάλαιο «οικονομική πολιτική» (Άρθρα 98 έως 124) της Συνθήκης αναθέτει την αρμοδιότητα για την οικονομική πολιτική γενικά στα κράτη μέλη. Ωστόσο, η οικονομική πολιτική θεωρείται από τη Συνθήκη ως υπόθεση κοινού συμφέροντος. Συνεπώς, οι εθνικές πολιτικές θα πρέπει να συντονιστούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συμβάλουν στην υλοποίηση των στόχων της κοινότητας με την έννοια του Άρθρου 2 (1). Το έγγραφο «γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας» αποτελεί έγγραφο καθοριστικής σημασίας για την κοινοτική οικονομική πολιτική. Πρόκειται για μια (μη δεσμευτική) σύσταση του Συμβουλίου η οποία καταρτίστηκε με βάση τη σχετική σύσταση της Επιτροπής και την τελική δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Το Συμβούλιο ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με το περιεχόμενο της σύστασής του. Η υλοποίηση των γενικών προσανατολισμών ελέγχεται στα πλαίσια διακυβερνητικής διαδικασίας. Σε περίπτωση που διαπιστωθούν παραβάσεις θα μπορεί να διατυπωθεί νέα σύσταση προς τα

ενδιαφερόμενα κράτη μέλη η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει κύρωση εφόσον δημοσιευθεί. Συγκεκριμένες οδηγίες για την οικονομική πολιτική, πέρα από την αρχή της ανοικτής οικονομίας της αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό και ενθάρρυνση της αποτελεσματικής αξιοποίησης των πόρων, περιέχει το κεφάλαιο της Συνθήκης για την οικονομική πολιτική, μόνο στις οδηγίες σχετικά με τη δημοσιονομική πολιτική. Σκοπός των οδηγιών αυτών (2) είναι να διασφαλιστεί ότι οι δημοσιονομικές πολιτικές που εφαρμόζονται με ευθύνη των κρατών μελών και είναι προσανατολισμένες προς την τιμαριθμική σταθερότητα δεν θα δυσχεράνουν την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής που χαράσσεται στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Το Σύμφωνο για τη σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη συμπληρώνει και στηρίζει τους γενικούς προσανατολισμούς στο πλαίσιο της ΟΝΕ.

2.2. Οι διαδικασίες που προβλέπει η Συνθήκη και οι κατευθυντήριες γραμμές συμπληρώθηκαν και αναπτύχθηκαν περαιτέρω:

- στο Άμστερνταμ προστέθηκε στη συνθήκη ο τίτλος «Απασχόληση». Επαναφέρει, όσον αφορά τους γενικούς προσανατολισμούς για την απασχόληση, την κοινοτική διαδικασία η οποία δεν περιλαμβάνονταν στις γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής της Συνθήκης του Μάαστριχτ (πρόταση της Επιτροπής η οποία τροποποιείται από το Συμβούλιο μόνο με ομόφωνη απόφαση αλλά υιοθετείται με ειδική πλειοψηφία).
- στη συνέχεια αναπτύχθηκαν διάφορες «διαδικασίες» όπως:
  - η διαδικασία του Λουξεμβούργου για την αγορά εργασίας·
  - η διαδικασία του Κάρντιφ για την διαρθρωτική πολιτική (στον τομέα των αγορών αγαθών και συντελεστών παραγωγής)·
  - η διαδικασία της Κολωνίας για τον μακροοικονομικό διάλογο μεταξύ των αρμοδίων της νομισματικής, δημοσιονομικής και μισθολογικής πολιτικής ενόψει της βελτίωσης του συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών στην ΟΝΕ.

(1) Στο άρθρο αυτό περιλαμβάνονται επίσης οι στόχοι της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

(2) Δεν επιτρέπεται η χρηματοδότηση των κρατικών ελλειμμάτων, δεν επιτρέπεται η προνομακική πρόσβαση του κράτους στις αγορές κεφαλαίων, δεν επιτρέπεται η ανάληψη εγγυήσεων για τα χρέη άλλων κρατών ή δημόσιων οργανισμών, επιβάλλεται η αποφυγή υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων (Άρθρα 101-104 της Συνθήκης).

- Οι «διαδικασίες» αυτές συμπληρώθηκαν με τους στόχους που υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας στον τομέα της ανάπτυξης της τεχνολογικής προόδου και της πλήρους απασχόλησης.
- Επιπλέον, σ' αυτό προστέθηκε ένα εξαιρετικά δύσκολα κατανοητό σύνολο διαβουλεύσεων και συμφωνιών σχετικά με τις μη δεσμευτικές γνωμοδοτήσεις του Κοινοβουλίου, της ΟΚΕ, των κοινωνικών εταίρων καθώς και προσπάθειες της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου για την ανάπτυξη της συζήτησης σχετικά με θέματα που άπτονται της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής: η συνεργασία με τα ιδρύματα οικονομικής έρευνας, οικονομικό φόρουμ Βρυξελλών.
- Σε επίπεδο κυβερνητικών εκπροσώπων εδραιώθηκε ακόμα περισσότερο ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν οι επιτροπές (οικονομική και δημοσιονομική επιτροπή, επιτροπή οικονομικής πολιτικής και επιτροπή για την απασχόληση). Η εξέλιξη αυτή περιόρισε εν μέρει το ρόλο της Επιτροπής ως εκπροσώπου των κοινοτικών συμφερόντων. Δημιουργήθηκε ωστόσο μια εντύπωση συναγωνισμού, ελλιπούς διαφάνειας και προβλημάτων όσον αφορά τη σύνθεση των επιτροπών.
- Σε επίπεδο Συμβουλίου συγκροτήθηκε άτυπα η ευρωμάδα η οποία είναι αρμόδια για το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και την ανάπτυξη του συνδυασμού πολιτικών στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση στην οποία ωστόσο η Συνθήκη δεν αναθέτει αρμοδιότητες για τη λήψη αποφάσεων.

2.3. Αξιολόγηση της προσέγγισης της Συνθήκης όσον αφορά τη γενική οικονομική πολιτική

2.3.1. Η εισαγωγή των χαρτονομισμάτων σε ευρώ ως μέσο πληρωμής, η σύγκλιση της Συνέλευσης η οποία θα εξετάσει το μέλλον της Ένωσης καθώς και η επικείμενη διεύρυνση της Κοινότητας οδηγούν προς το ερώτημα αν η ισχύουσα διαδικασία χάραξης και ελέγχου της εφαρμογής των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες και αν μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του μέλλοντος.

2.3.2. Στα θετικά στοιχεία συγκαταλέγεται η δημιουργία των προϋποθέσεων σταθερότητας για μια επιτυχημένη υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης καθώς το γεγονός ότι τόσο η τήρηση των κανόνων δημοσιονομικής πολιτικής που θεσπίζει η Συνθήκη καθώς όσο και το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης συμβάλουν στην αναχαίτιση των αρνητικών επιπτώσεων στην χρηματοπιστωτική πολιτική των εταίρων αλλά και στη γενική νομισματική πολιτική της Νομισματικής Ένωσης. Ακόμη διαπιστώνεται ότι η μισθολογική και εισοδηματική πολιτική των κοινωνικών εταίρων, οι οποίες δεν αναφέρονται στη Συνθήκη, προσαρμόστηκαν στις απαιτήσεις της σταθερότητας που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση καλύτερα από ό,τι αναμενόταν. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε έναν συνδυασμό πολιτικών για τη Νομισματική Ένωση γενικά ο οποίος, παρά τις σημαντικές δυσμενείς συγκυρίες, οι οποίες οφείλονται ουσιαστικά σε εξωτερικούς παράγοντες, ευνόησε την ανάπτυξη και την απασχόληση περισσότερο απ ό,τι θα είχε συμβεί χωρίς τη Νομισματική Ένωση.

2.3.3. Από την άλλη πλευρά όμως πρέπει να σημειωθεί μια σειρά αρνητικών επιπτώσεων. Σε ορισμένα σημαντικά κράτη μέλη η εδραίωση του δημοσιονομικού προϋπολογισμού δεν προωθήθηκε επαρκώς σε περιόδους θετικής συγκυρίας ώστε να αξιοποιηθούν απόλυτα οι αυτόματοι σταθεροποιητές σε περιόδους αδύνατης συγκυρίας και να αναπτυχθεί μια δραστήρια αντικυκλική πολιτική. Σε αυτό προστίθεται και το γεγονός ότι σε πολλά κράτη μέλη οι δημόσιες επενδύσεις αλλά και οι δαπάνες για την εκπαίδευση και τη διασφάλιση του ανθρώπινου κεφαλαίου υπέστησαν τις συνέπειες τις εδραίωσης του δημοσιονομικού προϋπολογισμού, γεγονός το οποίο όχι μόνο περιορίζει την εσωτερική ζήτηση αλλά ενδέχεται να αποτελέσει και πηγή μελλοντικών προβλημάτων στη διαδικασία προώθησης και επανάκτησης της πλήρους απασχόλησης. Συνολικά μπορεί να λεχθεί ότι στην Κοινότητα και τη Νομισματική Ένωση δεν επιτεύχθηκε η ανάπτυξη διαρκούς σχεδίου μακροοικονομικής πολιτικής το οποίο να στηρίζεται σε ευρύτατη συναίνεση και το οποίο αφενός θα μπορούσε να συμβάλει σε επίπεδο Νομισματικής Ένωσης στην επίτευξη συνδυασμού πολιτικών μεταξύ της νομισματικής, της δημοσιονομικής και της μισθολογικής πολιτικής, και αφετέρου θα εμποδίζει, στο μέτρο του δυνατού, την υπερθέρμανση της πληθωριστικής εξέλιξης στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της Κοινότητας και την εξασθένηση της συγκυρίας ώστε να μπορεί να επιτευχθεί, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των παραγωγικών ικανοτήτων, μια όσο το δυνατό αειφόρος ανάπτυξη της γενικής οικονομικής ζήτησης. Μόνο υπό τους όρους αυτούς και με ταυτόχρονη αυξημένη οικονομική απόδοση θα είναι δυνατόν να αναπτυχθούν οι επενδύσεις σε βαθμό ώστε να αξιοποιηθεί το μεγάλο δυναμικό ανάπτυξης και απασχόλησης που διατίθεται στην Κοινότητα, σύμφωνα με τους στόχους του Άρθρου 2 της Συνθήκης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας.

2.4. Προτάσεις της ΟΚΕ για τη βελτίωση των διαδικασιών

2.4.1. Μετά την υλοποίηση της Νομισματικής Ένωσης τα βασικά χαρακτηριστικά της οικονομικής πολιτικής καθώς και ο συνδυασμός πολιτικών καθορίζονται σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το ευρωπαϊκό πολιτικό επίπεδο αντιλαμβάνεται επίσης την οικονομική πολιτική ως δημόσια υπόθεση. Η πραγματιστική περαιτέρω ανάπτυξη της προσέγγισης του Μάαστριχτ φαίνεται ωστόσο πολύπλοκη, ελάχιστα αποτελεσματική και διαφανής αλλά από την άλλη πλευρά καθιστά σαφή την ανάγκη δραστηριοποίησης. Η προοπτική της διεύρυνσης της κοινότητας ενισχύει αυτή την ανάγκη. Η συμφωνία που επιτεύχθηκε στο Λάακεν σχετικά με την περαιτέρω εξέλιξη της Κοινότητας θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία για την βελτίωση των διατάξεων της Συνθήκης μετά από εμπειριστατωμένη συζήτηση.

2.4.2. Σχετικά με την επεξεργασία της σύστασης της Επιτροπής για τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής 2002 καθώς και ενόψει της προετοιμασίας της Συνέλευσης, η ΟΚΕ επιθυμεί να διατυπώσει τις ακόλουθες προτάσεις:

- a) Προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη διαφάνεια, η Επιτροπή θα πρέπει κατά την επεξεργασία των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής για το 2002 να καταρτίσει συστηματικό κατάλογο ο οποίος να περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες και διαβουλεύσεις που εφαρμόστηκαν για την κατάρτιση των γενικών γραμμών και την παρακολούθηση της υλοποίησής τους. Παρόμοιος κατάλογος κρίνεται αναγκαίος και ενόψει της αποτελεσματικότητας και απλοσύνης των διαδικασιών. Μια σύντομη περίληψη του καταλόγου αυτού θα μπορούσε να επισυναφθεί στην παρούσα γνωμοδότηση.

β) Χρειάζεται να επεκταθεί η συζήτηση για την ανακοίνωση της Επιτροπής που εκδόθηκε στις 7.2.2001 με θέμα τον καλύτερο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής στην ευρωζώνη ⁽¹⁾ (βλέπε επίσης τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ «ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής στην πορεία της ΕΕ» ⁽²⁾ και την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που κατήρτισε η κα Pervenche Beres) ⁽³⁾.

γ) Θα πρέπει να εξεταστεί ιδιαίτερα ποιες βελτιώσεις θα μπορούσαν να γίνουν όσον αφορά το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής μέσω της θέσπισης δευτερεύουσας νομοθεσίας με βάση το Άρθρο 99, παράγραφος 5.

δ) Σχετικά με τις εργασίες της Συνέλευσης πρέπει να εξεταστεί ποιες τροποποιήσεις της Συνθήκης θα ήταν σκόπιμες στο κεφάλαιο για την οικονομική πολιτική. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει επίσης κατά τη γνώμη μας η εξέταση των ακόλουθων σημείων: καλύτερη προβολή των κοινοτικών συμφερόντων μέσω της αποκατάστασης του δικαιώματος υποβολής προτάσεων της Επιτροπής κατά την χάραξη των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής (Άρθρο 99, παράγραφος 2)· συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της ΟΚΕ και των κοινωνικών εταίρων στις διαδικασίες· καλύτερος ορισμός του ρόλου των επιτροπών· καλύτερος συντονισμός μεταξύ των επιτροπών καθώς και μεταξύ των επιμέρους συνελεύσεων του Συμβουλίου· θεμελίωση της ομάδας ευρώ στη Συνθήκη· περίληψη απλών προδιαγραφών στον τομέα του συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών και των διαρθρωτικών πολιτικών.

3. Η οικονομική κατάσταση, οι προοπτικές και η πρόκληση που αντιμετωπίζει η οικονομική πολιτική

3.1. Ο ρόλος της ΟΚΕ

Η ΟΚΕ οφείλει να διατυπώσει προτάσεις στους τομείς που έχουν για την ΟΚΕ ιδιαίτερη σημασία ή στους οποίους διαθέτει ιδιαίτερες αρμοδιότητες. Ο ρόλος της δεν είναι όμως να υποκαταστήσει την Επιτροπή και το Συμβούλιο όσον αφορά την χάραξη των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής.

Όσον αφορά τους γενικούς προσανατολισμούς για το 2002 θα ήθελε να επικεντρώσει την προσοχή σε τέσσερις κατηγορίες προβλημάτων:

- στην αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης και των προοπτικών της·
- στη συμβολή για την προσαρμογή και βελτίωση του συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών·
- στη διατύπωση προτάσεων σχετικά με ορισμένα σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα:
  - δηλαδή τη μεσοπρόθεσμη εξέλιξη των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την επαναφορά της πλήρους απασχόλησης·

- τη γήρανση του πληθυσμού και τις μακροπρόθεσμες προκλήσεις που δημιουργεί για την οικονομική πολιτική.

3.2. Η αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης και οι προοπτικές της

Μολονότι οι λανθασμένες προγνώσεις είναι αναπόφευκτες, αξίζει να μελετηθούν τα εξής:

- (i) πώς μπορεί να βελτιωθεί η ποιότητα της ανάλυσης, και
- (ii) με ποιο τρόπο μπορούν να εξαχθούν μέσα από μια διαρκώς μεταβαλλόμενη οικονομική κατάσταση και μεταβαλλόμενες προοπτικές τα κατάλληλα συμπεράσματα για την οικονομική πολιτική.

3.2.1. Σχετικά με το σημείο (i) η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίσει ότι, αφενός, διατίθενται ικανοποιητικοί πόροι για την διεξαγωγή της ανάλυσης και της πρόγνωσης και ότι διεξάγεται γενικός και διαφανής διάλογος με την Κεντρική Τράπεζα, τα κράτη μέλη, τους διεθνείς οργανισμούς (ΟΟΣΑ και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) και κυρίως με τα ερευνητικά οικονομικά ιδρύματα. Χρειάζεται να ενισχυθεί ο δημόσιος διάλογος σχετικά με την οικονομική κατάσταση, τις προοπτικές της οικονομίας και τον κατάλληλο συνδυασμό πολιτικών στην οικονομική και Νομισματική Ένωση γενικά. Ο διάλογος αυτός έχει εξαιρετική σημασία για τις μισθολογικές και εισοδηματικές αναλύσεις των εταίρων των συλλογικών συμβάσεων οι οποίοι επηρεάζουν καθοριστικά με τις αποφάσεις τους τον συνδυασμό πολιτικών στην οικονομική και Νομισματική Ένωση.

3.2.2. Σχετικά με το σημείο (ii) κρίνεται απαραίτητο να τροποποιηθεί η συχνότητα με την οποία θα εκδίδονται οι προγνώσεις (δύο φορές το χρόνο). Ωστόσο θα ήταν σκόπιμο να καταρτίζεται τρίμηνη έκθεση για την εξέλιξη της οικονομικής κατάστασης. Η καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της οικονομικής κατάστασης δεν πρέπει να οδηγήσει σε μια διαρκή μικροπροσαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής. Κάτω από κανονικές συνθήκες η δημοσιονομική πολιτική επιβάλλεται να εφαρμόζεται με βάση μεσοπρόθεσμα κριτήρια αλλά συγχρόνως πρέπει να διατίθενται ικανοποιητικά περιθώρια για τη δράση των αυτόματων σταθεροποιητών. Το διαρθρωτικό έλλειμμα θα πρέπει να περιοριστεί με βάση τη συμφωνία σταθερότητας και ανάπτυξης ενώ οι μεταβολές του συγκυριακού ελλείμματος θα πρέπει να δρουν σταθεροποιητικά για τη συγκυρία. Η νομισματική πολιτική θα μπορούσε να προσαρμόζεται λεπτομερέστερα στις μεταβολές της γενικής οικονομικής κατάστασης, εφόσον βέβαια λαμβάνεται υπόψη η αναχαιτιστική επίδραση που έχουν τα μέσα της νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια της διαδικασίας προσαρμογής της μακροοικονομικής πολιτικής στην ευρωπαϊκή και Νομισματική Ένωση θα πρέπει να διερευνηθούν καλύτερα οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν κατά τον επιτυχημένο μακροοικονομικό προσανατολισμό κυρίως της νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ κατά τη δεκαετία του '90 και να ληφθούν στο μέτρο του δυνατού υπόψη. Για τα θέματα αυτά του πολιτικού μείγματος για τη νομισματική ένωση γενικά επιβάλλεται, βεβαίως, να ληφθεί υπόψη και η ειδική οικονομική κατάσταση στα επιμέρους κράτη μέλη. Τουτό αποτελεί, ιδίως, αποστολή των οικονομικών παραγόντων των σχετικών κρατών βάσει της οποίας ενισχύεται ολόκληρη η οικονομία.

⁽¹⁾ COM(2001) 82 τελικό.

⁽²⁾ ΕΕ C 139 της 11.5.2001, σ. 60.

⁽³⁾ A5-0307/2001

3.2.3. Η σημερινή κατάσταση (Ιανουάριος 2002) προφανώς χαρακτηρίζεται από στασιμότητα, με ταυτόχρονη απόλεια εσωτερικής ζήτησης, ελαφρώς αυξανόμενη ανεργία και ελλιπή εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των επιχειρηματιών. Ωστόσο ο συνδυασμός πολιτικών χαλάρωσε λόγω της προβλεπόμενης μείωσης του πληθωρισμού και σημαντικοί παράγοντες όπως π.χ. η συνολική οικονομική αποδοτικότητα στο εσωτερικό και η ανταγωνιστικότητα από άποψη κόστους προς το εξωτερικό παραμένουν σχετικά ευνοϊκοί. Δεδομένου ότι και εκτός της Κοινότητας αναμένεται η αναδέρμανση της οικονομικής ανάπτυξης έως το τέλος του 2003 φαίνεται, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, εφικτή η επίτευξη αναπτυξιακού ρυθμού της τάξης του 3 % το 2003, εάν συνεχιστούν οι πολιτικές φιλοδοξίες και προσπάθειες. Η ανάπτυξη αυτή θα μπορούσε να στηριχθεί με μια επιτάχυνση της εσωτερικής και εξωτερικής ζήτησης. Οι διατιθέμενες παραγωγικές ικανότητες φαίνεται ότι επαρκούν.

3.3. Συμβολή στην προσαρμογή και βελτίωση του συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών

Κάτω από τις σημερινές συνθήκες η μακροοικονομική πολιτική οφείλει να στηρίζει την αναμενόμενη οικονομική ανάπτυξη και να την εντάξει σε μια αιεφόρο και αυτοστηριζόμενη αναπτυξιακή διαδικασία η οποία θα καθιστά δυνατή την υλοποίηση των στόχων που τέθηκαν στη Λισσαβόνα σχετικά με την απασχόληση και την παραγωγικότητα.

Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε το Νοέμβριο 2001, η ΟΚΕ⁽¹⁾ ανέπτυξε τις σκέψεις της σχετικά με το πώς θα πρέπει να συντονιστούν η δημοσιονομική πολιτική των εθνικών κυβερνήσεων με την μισθολογική πολιτική των κοινωνικών εταίρων και τη νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προκειμένου να διατηρηθεί η σταθερότητα και συγχρόνως να επιτευχθεί ένας όσο το δυνατόν ευνοϊκότερος συνδυασμός πολιτικών για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Στην Νομισματική Ένωση ο συντονισμός αυτός αποτελεί κοινοτικό συμφέρον. Η Επιτροπή, ως εκπρόσωπος του κοινοτικού συμφέροντος θα πρέπει στους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής για το 2002 να σεβαστεί την αυτονομία των επιμέρους παραγόντων ή ομάδων παραγόντων και συγχρόνως να διευκρινίσει ποιες είναι οι συμβολές που αναμένονται από τους επιμέρους παράγοντες για τη βραχυπρόθεσμη και τη μεσοπρόθεσμη οπτική της ανάπτυξης. Ο γενικός κανόνας είναι ότι όσο καλύτερα λαμβάνονται υπόψη από την δημοσιονομική πολιτική και τη μισθολογική πολιτική οι βραχυπρόθεσμοι και μεσοπρόθεσμοι όροι σταθερότητας και ανάπτυξης τόσο καλύτερα μπορεί η νομισματική πολιτική, εφόσον διασφαλιστεί ο στόχος της σταθερότητας, να στηρίζει τη γενικότερη οικονομική πολιτική με προοπτική την ανάπτυξη και την απασχόληση. Τα περιθώρια που θα προκύψουν από το γεγονός αυτό θα πρέπει να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά από τη νομισματική πολιτική, σύμφωνα με το Άρθρο 105, παράγραφος 1, 2η πρόταση.

Η σχέση που υφίσταται μεταξύ του συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών στη Νομισματική Ένωση και της αναδέρμανσης της οικονομικής ανάπτυξης καθώς και η μακροπρόθεσμη διαδικασία ανάπτυξης που απαιτείται για την υλοποίηση των στόχων της Λισσαβόνας αποτελεί κατ' εξοχήν θέμα του μακροοικονομικού διαλόγου (διαδικασία της Κολωνίας). Η Επιτροπή, ως εκπρόσωπος των κοινοτικών συμφερόντων θα πρέπει να υποβάλει στα πλαίσια του μακροοικονομικού διαλόγου ένα έγγραφο εργασίας σχετικά με το θέμα αυτό. Η ΟΚΕ είναι πρόθυμη να συμβάλει ουσιαστικά στο στόχο αυτό.

(1) Έγγρ. ΕΕ C 48 της 21.2.2002. «Οι μεταβολές των παγκόσμιων οικονομικών συνθηκών και οι νέες οικονομικές προκλήσεις που αντιμετώπιζει η Ευρωπαϊκή Ένωση» (ECO/086), σ. 4-6.

3.4. Οι προτάσεις της ΟΚΕ σχετικά με ορισμένα σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα

3.4.1. Η μεσοπρόθεσμη εξέλιξη των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την επαναφορά της πλήρους απασχόλησης.

Προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι που χάραξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας σχετικά με την παραγωγικότητα και την απασχόληση πρέπει για μια μεγάλη περίοδο (περίπου δέκα έτη) να επιτευχθεί μια σημαντική αύξηση του ΑΕΠ (περισσότερο από 3 %) η οποία να υπερβεί σαφώς την τάση της παραγωγικότητας (κατά το παρελθόν ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθε περίπου στο 2 %). Παρόμοια ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την προϋπόθεση ότι το συνολικό οικονομικό ποσοστό των επενδύσεων θα υπερβεί σταδιακά κατά πολλές ποσοστιαίες μονάδες τον ΑΕΠ (δηλαδή από το σημερινό επίπεδο του 21-22 % σε περίπου 25-26 %. Στις ΗΠΑ το ποσοστό των επενδύσεων κατά τη δεκαετία του '90 αυξήθηκε κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ).

Οι επενδύσεις των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται σε αυτό το ποσοστό επενδύσεων δημιουργούν τις παραγωγικές ικανότητες και πραγματικές θέσεις απασχόλησης που χρειάζονται για μια ανάπτυξη χωρίς πληθωριστικές τάσεις, εντάσσουν την τεχνική πρόοδο στην οικονομική διαδικασία (παραγωγικότητα) και συγχρόνως αποτελούν σημαντικό παράγοντα ζήτησης για μια αυτοστηριζόμενη ανάπτυξη. Θα ήταν σκόπιμο να εκτιμηθούν τα απαραίτητα μεγέθη τόσο για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και για τη Νομισματική Ένωση αλλά και για τα επιμέρους κράτη μέλη στα πλαίσια μιας μακροδιαρθρωτικής συγκριτικής μελέτης. Ακόμη σημαντικότερο θα ήταν ωστόσο να καθοριστούν οι σημαντικότεροι παράγοντες προσανατολισμού παρόμοιας αύξησης των επενδύσεων στον τομέα της ζήτησης και της εξέλιξης της αποδοτικότητας καθώς και κατά την υλοποίηση μιας υγιούς ισορροπίας μεταξύ των αποταμιεύσεων και των επενδύσεων και συγχρόνως να εξεταστούν οι επιπτώσεις για την εξέλιξη των δημοσίων προϋπολογισμών, την εξέλιξη των μισθών και το ισοζύγιο των πληρωμών και να συζητηθούν στο μακροοικονομικό διάλογο με τους παράγοντες που καθορίζουν τον σχεδιασμό των πολιτικών.

Οι δημόσιες επενδύσεις που συμπεριλαμβάνονται στο γενικό ποσοστό των οικονομικών επενδύσεων⁽²⁾ περιορίστηκαν στα πλαίσια της γαίωποιησης των δημοσίων προϋπολογισμών (μέσος κοινοτικός όρος 1970: 4,2 %· 1980: 3,2 %· 2001: 2,3 % του ΑΕΠ) προκειμένου να διασφαλιστεί μια απρόσκοπτη ανάπτυξη στο μέλλον (ιδιαίτερα στον τομέα των υποδομών) είναι απαραίτητο να επιτευχθεί μια ορισμένη αύξηση των δημοσίων επενδύσεων (κατά κανόνα του 3 % της επιδιωκόμενης οικονομικής ανάπτυξης) επειδή όμως η δρραίωση των δημοσίων προϋπολογισμών πρέπει να συνεχιστεί στα πλαίσια της αναπτυξιακής διαδικασίας για ένα χρονικό διάστημα ακόμη θα ήταν σκόπιμο να συμπεριληφθούν στα εθνικά πολυετή προγράμματα για τη σταθερότητα ανάλογες τιμές αναφοράς. Η διαδικασία αυτή θα μπορούσε επίσης να εφαρμοστεί και στις άυλες επενδύσεις όπως στον εκπαιδευτικό τομέα.

(2) Θα πρέπει να αναλυθούν τα στατιστικά προβλήματα που αφορούν τις δημόσιες επενδύσεις που πραγματοποιούνται στα πλαίσια εταιρικής σχέσης δημοσίου/ιδιωτικού τομέα.

3.4.2. Η γήρανση του πληθυσμού και οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις που δημιουργεί για την οικονομική πολιτική

Οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις που συνεπάγεται η γήρανση του πληθυσμού για την οικονομική πολιτική θα πρέπει να ληφθούν κατάλληλα υπόψη στα πλαίσια των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής 2002. Η ΟΚΕ έχει διατυπώσει τη θέση της σχετικά με τα προβλήματα αυτά επανειλημμένα⁽¹⁾ κατά το τελευταίο διάστημα και συνεπώς δεν κρίνεται αναγκαίο να επανέλθουμε στα πλαίσια αυτής της γνωμοδότησης και πάλι στο θέμα αυτό. Επιπλέον, ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Prodi⁽²⁾ κάλεσε την ΟΚΕ να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα την αναθεώρηση του συστήματος συνταξιοδοτήσεως. Ωστόσο πρέπει να υπογραμμισθεί ρητά ότι η αύξηση των εργαζομένων όπως προβλέπεται από την στρατηγική της Λισσαβόνας θα αντισταθμίσει σε μεγάλο βαθμό την αύξηση του αριθμού των ηλικιωμένων ατόμων κατά τα επόμενα 20 έτη. Κατά αυτόν τον τρόπο η υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας αποκτά ακόμη

μεγαλύτερη σημασία για την ισορροπία των συνταξιοδοτικών συστημάτων ακόμη κι αν το μακροπρόθεσμο πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού δεν θα έχει επιλυθεί κατά αυτόν τον τρόπο κατά τα επόμενα 50 έτη.

4. Συμπέρασμα

Η χάραξη των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής για το 2002 συμπίπτει με τη στιγμή της σύγκλησης της Συνέλευσης για το μέλλον της Κοινότητας αλλά και με τη στιγμή της επιτυχημένης εισαγωγής χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ.

Η επιτυχία της Νομισματικής Ένωσης από τη μία πλευρά και η αποτυχία της Κοινότητας όσον αφορά την αξιοποίηση του τεράστιου δυναμικού που διαθέτει στον τομέα της απασχόλησης και της οικονομικής ανάπτυξης από την άλλη πλευρά αποτελεί μια αντίφαση που απαιτεί την γενική αναθεώρηση των διαδικασιών αλλά και το περιεχόμενο των οικονομικών πολιτικών. Η επικείμενη διεύρυνση της Κοινότητας καθιστά επείγοντως αναγκαία την επανεξέταση των μηχανισμών συντονισμού των οικονομικών πολιτικών. Για τον λόγο αυτό, η ΟΚΕ διατυπώνει στη γνωμοδότησή της προτάσεις τόσο όσον αφορά τους μηχανισμούς συντονισμού όσο και το περιεχόμενο των οικονομικών πολιτικών.

(1) ΕΕ C 48 της 21.2.2002, ΕΕ C 36 της 8.2.2002, ΕΕ C 14 της 16.1.2002.

(2) Επιστολή της 10ης Ιανουαρίου 2002.

Βρυξέλλες, 20 Μαρτίου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS